

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามควรแก่ความสามารถ และดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมวิชาการ, 2520) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในฐานะผู้รับผิดชอบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาระดับนี้ได้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้ศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาการศึกษา ภายใต้โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2524 - 2534 ซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงระยะเวลา 10 ปี เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษา พบว่า ปัญหาของการประถมศึกษาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ ปัญหาคุณภาพนักเรียน ซึ่งลักษณะของปัญหาในด้านคุณภาพนี้ ที่สำคัญมี 2 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526)

1. คุณภาพของนักเรียนที่เข้าสู่ระบบประถมศึกษา ในด้านสุขภาพ และความพร้อมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ
2. คุณภาพของนักเรียนที่จบประถมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

ด้วยเหตุนี้ ในเดือนตุลาคม 2527 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา เป้าหมายที่สำคัญของนโยบาย คือ ให้สถานศึกษา จัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จุดเน้นที่สำคัญ คือ องค์ 4 ของการศึกษา บวกกับ ความเป็นพลเมืองดี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528)

องค์ที่ 1 พุทธิศึกษา เน้นให้คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และมีทักษะในการอ่าน คล่อง เขียนคล่อง คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

องค์ที่ 2 จริยศึกษา เน้นการมีหลักธรรม ศีลธรรม คุณธรรม
 องค์ที่ 3 พลศึกษา เน้นการมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง และสมรรถภาพทางกาย
 องค์ที่ 4 หัตถศึกษา เน้นการมีนิสัยรักการทำงาน และความสามารถด้านงานอาชีพ
 ส่วนความเป็นพลเมืองดี เน้นการมีวินัย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ
 พระมหากษัตริย์ รู้จักสิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในการที่จะดำเนินนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผล สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีมาตรการสำคัญในการดำเนินการ รวม 3 มาตรการ
 คือ มาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการ
 กำกับและนิเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา
 ตามมาตรการทั้ง 3 ประการ พร้อมทั้งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับ คือ ระดับอำเภอ และระดับ
 โรงเรียน ได้ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวด้วย ปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ มีแนวโน้ม
 สูงขึ้น เกือบทุกกลุ่มประสบการณ์ และร้อยละของนักเรียน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ
 ที่น่าพอใจ ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็นอันมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ
 ระหว่างปีการศึกษา 2527 -2530

ปีการศึกษา	กลุ่มประสบการณ์							
	ทักษะภาษาไทย		ทักษะคณิตศาสตร์		สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต		การงานและพื้นฐานอาชีพ	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
	ร้อยละ	นักเรียน	ร้อยละ	นักเรียน	ร้อยละ	นักเรียน	ร้อยละ	นักเรียน
	ที่น่าพอใจ		ที่น่าพอใจ		ที่น่าพอใจ		ที่น่าพอใจ	
2527	47.08	47	33.11	11	44.01	30	55.28	55
2528	56.84	68	36.32	18	45.69	37	57.60	60
2529	58.40	76	47.81	41	54.48	65	65.83	81
2530	57.84	70	46.16	40	58.00	57	62.13	67

(แหล่งที่มา : รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ระดับประเทศ, 2531)

เมื่อได้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ
ของจังหวัดตามระดับรายภาคต่าง ๆ ได้ข้อสังเกตว่าภาคการศึกษาอื่น ๆ ผลการประเมินคุณภาพ
ของแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อยู่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือผลการประเมิน
คุณภาพนักเรียนสูงขึ้น คงที่บ้าง หรือ ต่ำลงบ้างคละกันไป แต่ผลการประเมินคุณภาพของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เปรียบเทียบ ระหว่าง
ปีการศึกษา 2527 และปีการศึกษา 2530

จังหวัด	ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			ที่-ปกติ		ร้อยละนักเรียนที่นำพอใจ			
		ไทย	คณิต	ส.ปช.	กพอ.	สสน.	ไทย	คณิต	ส.ปช.	กพอ.
ชลบุรี	2527	60.53	41.53	50.77	63.72	55	79	25	49	63
	2530	60.12	47.25	52.56	63.72	50	78	43	59	67
ฉะเชิงเทรา	2527	53.20	35.23	47.78	55.08	51	59	9	43	56
	2530	59.93	51.92	57.51	64.16	56	77	58	73	73
ระยอง	2527	57.66	41.52	51.86	58.61	60	73	26	53	58
	2530	62.31	58.41	59.28	67.41	60	81	69	76	74
จันทบุรี	2527	51.42	37.22	47.36	57.48	58	54	14	38	59
	2530	60.07	51.60	55.06	65.08	58	76	55	67	68
ตราด	2527	51.75	33.14	45.82	60.92	45	52	9	37	59
	2530	54.54	45.10	50.14	61.04	53	75	34	51	64
ปราจีนบุรี	2527	43.24	31.90	42.61	51.04	48	30	7	25	48
	2530	53.47	40.17	47.02	57.49	35	57	23	38	61
นครนายก	2527	50.52	31.73	43.27	57.59	45	50	8	27	59
	2530	55.56	42.68	50.27	62.55	43	64	32	49	64
สมุทรปราการ	2527	58.80	35.04	50.69	63.10	61	74	12	52	63
	2530	66.39	52.26	57.58	66.48	60	91	55	73	70

(แหล่งที่มา : รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ระดับประเทศ, 2531)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้นำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปเผยแพร่ และเสนอแนะไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล การดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผล ในการดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย รวม 8 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี นครนายก และ สมุทรปราการ

2. ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลใน 3 มาตรการ คือ มาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 การจัดองค์กร

2.1.1 การกำหนดโครงสร้างการบริหาร

2.1.2 การกำหนดหน้าที่ขององค์กร

2.1.3 องค์ประกอบขององค์กร

2.2 การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ

2.2.1 การกำหนดภารกิจ

2.2.2 การกำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบ

2.2.3 วิธีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

- 2.3 การวางแผน
  - 2.3.1 การจัดทำแผน
  - 2.3.2 ลักษณะของแผน
- 2.4 การปฏิบัติตามแผน
  - 2.4.1 ขั้นตอนการปฏิบัติ
- 2.5 การประเมินผล
  - 2.5.1 ลักษณะและวิธีการประเมินผล
- 2.6 การนำผลการประเมินไปใช้
  - 2.6.1 วิธีการนำผลการประเมินไปใช้

3. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลตามนโยบาย
 เร่งรัดคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
 ในปีงบประมาณ 2531 (1 ตุลาคม 2530 - 30 กันยายน 2531)

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การติดตามควบคุมกำกับ หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนเป็นระยะ ๆ
 เพื่อให้ทราบว่า ได้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง
 การดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินคุณค่าอย่างเป็นระบบมีการ
 เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ในการตัดสิน
 คุณค่า

นโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา หมายถึง นโยบายปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับ
 ประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกาศ โดยเลขาธิการ
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (นายสมชัย วุฒิปรีชา) เมื่อเดือน ตุลาคม 2527
 โดยกำหนดให้มีการดำเนินการตามมาตรการ 3 มาตรการ คือ มาตรการในการบริหาร
 มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี นครนายก และสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดจะได้ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการติดตามควบคุมกำกับ และประเมินผลตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 8 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 16 คน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 8 คน หัวหน้าฝ่ายนิเทศการศึกษา 8 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
  - 2.1 แนวการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
    - ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
    - ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลตามมาตรการในการบริหาร มาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน และมาตรการในการกำกับและนิเทศ
  - 2.2 แนวศึกษาเอกสาร ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล ได้แก่ คำสั่ง รายงานการประชุม แผนการเร่งรัดคุณภาพการศึกษา รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาตามหัวข้อของกรอบแนวคิดในการวิจัย
5. การนำเสนอข้อมูล

เสนอเป็นความเรียง

ลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอรายงานผลการวิจัย แบ่งเสนอรายงานเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 รายงานผลการศึกษารายกรณีและผลการวิเคราะห์

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย